

Вельмишановна Ліліє Михайлівно!

Учена рада Інституту української мови Національної академії наук України на засіданні 17 квітня обговорила питання друкування праць з українського мовознавства в наукометричних виданнях і дійшла таких висновків:

1. Науковці Інституту української мови НАН України дуже занепокоєні спрямуванням, якого набуває реформування атестації наукових кадрів в Україні. Вони переконані, що популяризація досягнень українських учених у світі аж ніяк не повинна применшувати престиж української мови, гальмувати її розвиток та поширення в усіх сферах суспільного життя, зокрема й у різних галузях наукового знання та підготовки висококваліфікованих фахівців. Це має особливу вагу для гуманітарних наук, завданням яких і є виховання громадянина Української держави, який знає і шанує її державну мову, культуру та самобутність її народу. Історія людства не раз переконливо доводила роль мови в консолідації нації і водночас небезпеку, що її для цілісності держави створює брак належної уваги до мовних проблем. У нинішній напруженій соціально-політичній ситуації в Україні несприяття розвитку української мови в її статусі мови держави загрожує дальшим загостренням соціальних конфліктів.

2. Науковці Інституту української мови НАН України вважають, що намагання визначати якість і цінність наукового доробку представників гуманітарних наук, зокрема україністики, передусім за публікаціями в міжнародних наукометричних базах SCOPUS, WEB OF SCIENCE та інших неминуче призведе до гальмування розвитку української наукової мови, до згортання багатьох напрямків гуманітарної науки, важливих для Української держави, оскільки в цих базах переважають англомовні видання певної тематики й спрямування, далекі від потреб і завдань української науки, освіти та виховання молоді, від проблем мовного будівництва в Україні та мовної політики нашої держави, належного вивчення української мови в часі й

просторі. Питання щодо введення до міжнародних наукометричних баз авторитетних у науковому співтоваристві видань інститутів Національної Академії наук України досі не розв'язане через брак в НАН України коштів, необхідних для процедури реєстрування їх у таких базах і підтримання в них відповідних профілів.

3. З наслідками оцінювання здобутків національної науки лише за їхнім опублікуванням у міжнародних наукометричних базах і в англійськомовних джерелах уже стикнулися наші колеги в інших слов'янських країнах – членах Європейського Союзу. Така політика реформування науки й освіти спровокувала неодноразові протести науковців та освітян Польщі, Словенії, Словаччини, наукових осередків серболужичан у Німеччині. Нещодавно Інститут української мови НАН України виступив на підтримку протесту редколегії одного з найавторитетніших у світі славістичних видань – щорічника «Rocznik Slawistyczny», який виходить з 1908 року, проти рішення Польської Академії наук припинити фінансування цього часопису. У ньому науковці-славісти друкують свої праці всіма слов'янськими мовами, зокрема й українською. Рішення ПАН закрити це видання було спричинене тим, що в ньому мало статей друкують англійською мовою.

Чи не така доля в разі зорієнтування лише на зарубіжні наукометричні бази чекатиме наукові та науково-популярні видання з лінгвоукраїністики нашого Інституту, такі як часопис «Українська мова», збірники «Культура слова», «Лексикографічний бюлетень» та інші, які, звичайно, виходять у світ українською мовою? Польська Академія наук дослухалася до думки своїх і зарубіжних науковців та освітян і продовжила видання часопису «Rocznik Slawistyczny». Науковці Інституту української мови НАН України переконані в тому, що керівникам української науки та освіти не варто повторювати помилки своїх колег в інших державах Славії.

4. Ефективне й виважене розв'язання проблеми підвищення якості українських наукових видань, піднесення престижу української науки та освіти у світі науковці Інституту вбачають не в сліпому й бездумному нищенні того, що напрацьовано українською культурною та науковою традицією, не в

копіюванні західних зразків, занедбанні української мови, а в створенні національної наукометричної бази гуманітаристики, до якої ввійдуть видання, що мають незаперечний авторитет у середовищі українців як в Україні, так і за кордоном, у забезпеченні незалежного й вимогливого рецензування публікацій, підготовлених українською мовою, з проблем, важливих і актуальних для життя українського суспільства з урахуванням здобутків світової науки та культури. Такі наукометричні бази в Україні можна створити на основі фондів Книжкової палати України, Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського та Національної бібліотеки України ім.Ярослава Мудрого.

Саме таким шляхом уже пішли наші колеги-гуманітарії в Польщі, створивши свою національну наукометричну базу COPERNICUS. Публікації у виданнях української наукометричної бази, відкритої для світової спільноти, звичайно ж, будуть споряджені відповідними анотаціями (не лише англійською, а й іншими мовами міжнародного спілкування). Багатомовним має бути й інтерфейс такої наукометричної бази. Утім, певні, що читачам з-за кордону, які не знають української мови, не знайомі з культурою, наукою, історією України, навряд чи допоможуть англійські тексти статей з україністичної проблематики чи розлогі англійські анотації до публікацій українських авторів.

Висловлюючи ці застереження та пропозиції, науковці Інституту української мови НАН України щиро сподіваються, що керівництво Міністерства освіти і науки України, як і вся наукова й освітянська громада України, прагне зберегти не лише високий рівень нашої національної науки, а й її самобутнє мовне обличчя, всіляко сприяти розвитку української мови в незалежній, інтегрованій у сучасні європейські процеси Українській державі.

Колектив науковців Інституту української мови НАН України